فەرهەنگۆکی پزشکی کوردی – فارسی

دوکتور کامران ئەمین ئاوە

فەرهەنگۆکی پزیشکی (کوردی – فارسی) کە ئێستا بەم چەشنە دەکەوێتە بەر دەستی خۆازیاران, نزیک بە 1200 وشەی پزیشکی و زانستی لە خۆیدا دەگرێ کە نووسەر بە کەڵک وەرگرتن لە سەرچاوەی جۆربەجۆر کۆی کردۆتەوە و رێکی خستووە و بەرانبەری فارسییەکەی بۆ داناوە! راستە ئەم فەرهەنگۆکە لە چاو سەرجەم وشەگەلی پزیشکی گەلێک هەژارانە دەنوێنێ, لێ بەلێ لە بەر نەبوونی وشەگەلی پێویست بۆ زانستی پزیشکی لە زمانی کوردیدا کە ئەویش دەگەرێتەوە بۆ چەوسانەوی دوو قاتی نەتەوەی کورد, کارێکی وەک ئەم فەرهەنگۆکە گەلێک پێوستە و یارمەتی پزیشکان و خوێندکارانی پزیشکی دەدا.
«لاپەری پزشکی ماڵپەری رۆژهەڵات» دەستی هاوکاری بۆ هەمو خۆازیاران و دۆستانی زمان و ئەدەبیاتی کوردی درێژ دەکات بۆ یارمەتی و هاوکاری کردن لە مەر باش کردن و تەواوکردنی ئەم وشەنامە پزیشکییە. داوا دەکەین پێشنیار و رەخنەکانی خۆتان بۆ ئێمە بنێرن.

پێشکەش بێ بە باوکم کە گەوهەری وجودی ئستێرەی ژیانم بو.

ئاوس (دوو گیان ,زک پر)	آبستن , حامله
ئاتروسکلیرۆز(ئەستور و رەق بوونی دەمارەکان)	آترواسکلروز
ئاخو (زووخ , کیماو)	ترشح زخم
ئادەمیزاد (ئادەم , بەشەر, مرۆڤ)	بشر
ئاروو	لثه
ئازار, (ناخوەشی , عەزیەت)	آسیب, آزار
ئازاری مێشک (زەرپی مێشک)	آسیب مغزی
ئازمایشگا (تاقیگە)	لابراتور
ئاژانسی پاراستنی سروشت و ژینگە	آژانس حفظ محیط زیست
ئاساو (ماسیاو)	متورم

ئاسایی	استاندارد
ئاسپرین (حەبی سەر ئیشە)	آسپرین
ئاسن	آهن
ئاشۆ پاشۆ	خواب پریشان
ئاکار (رەوشت)	اخلاق
ئاکار(رەویل)	رفتار
ئاکار	عمل
ئاگا (وەشیار)	هوشیار
ئاگرە (ئایرە, ئاتەشەک)	آبله فرنگی
ئالە (پیس)	لک و پیس
ئالمنێۆم	آلومینیم
ئالوزیەکانی تەواوکاری زگماکی	ناهنجاری تکاملی مادرزادی
ئالوو	لوزه
ئاماس(وەرەم ,خێز)	باد
ئامبولانس	آمبولانس
ئامپێر	آمپر
ئامپێرپێو	آمپرسنج
ئامراز	آلت
ئامرازی توێکاری	آلت تشریح
ئانزیم	آنزیم
ئانیشک (ئەنیشک)	آرنج
ئاهو (وەبا)	وبا
ئاو	آب
ئاو بوون (تاویان)	حل شدن
ئاودزەک	قطره چکان
ئاوڵەک (ئاڵەکە, تەراخوم)	تراخم
ئاویتە	مخلوط
ئاویرە قونە (کرمەک)	کرمک
ئاوی دەم (تف, لیک, گلوێز)	آب دهان
ئاوی رەش (رەش ئاو)	آب سیاه
ئاوی رەش (ئاوی سەوز)	گلوکوم
ئاوی سەوز (سەوز ئاو)	آب سبز
ئاوی مراوی	کاتاراکت, آب مروارید
ئەتۆم	اتم
ئەژنوو, چۆک	زانو
ئەسپێ	شپش
ئەستوینی	عمود, قائم, ورتیکال
ئەسید (ترش)	اسید
ئەلکۆل	الکل
ئەلکترۆلیت	الکترولیت

ئەندام (کوئەندام)	اندام, عضو, ارگان
ئەندام چاندن	پیوند
ئەندامی زاوزی	ارگان جنسی
ئەندامی هەرس	ارگان گوارشی
ئەندامی هەناسە	ارگان تنفسی
ئەنسولین	انسولین
ئەیدز	ایدز
ئێسک (ئێسقان ,پێشە)	استخوان
ئێسک نەرمی (مێشک نەرمی)	استئومالاسی, استخوان نرمی
ئێش بڕ (ژان کوژ)	مسکن
ئوکسیژن	اکسیژن
ئیسقا , زکەماسێ	استسقاء
ئێش	درد
ئێشان (هاتنە ئیش , ژان کردن)	درد کردن, درد گرفتن
ئێشدار	دردناک
ئیکولۆژی	اکولوژی
ئینسان, مرۆڤ	انسان

بۆکڵیشە, بۆکڵیش	بوی بدن و پا
بۆگەن	متعفن
بۆن	بو
بۆن کردن	بو کردن
بۆنایی	شامه
بادار (با هێنەر)	باد آور
بارست (قەبارە)	حجم
بارگە, (کوبوونەوەی) هێزی ئەلکتیریتی	بار(الکتریسته)
باز (مادەی شیمیایی کە یۆنی هیدرۆزن هەڵدەگرێت)	باز
بازو(باسک)	ساعد
بافت (تان)	بافت
باکرە (کچ , کچینی)	باکره
باگونە	ورم بیضه
بال (پەنج)	بال
بالووک (بالووکە)	زگیل
بان(روو, رووکار)	سطح
بانداژ	باند پیچی کردن
باندی برین (چەسپ)	پلاستر, چسب زخم
باو (معتاد)	معتاد
بە هەڵەم بوون	تبخیر
بەد ئاکار	بد اخلاق

بەربەست	بلوک
بەرەی دەست	کف دست
بەردیل (هاوپایە)	همپایە (ریاضی)
بەردی ئاسن	سنگ آهن
بەردی قەسل	سنگ آهک
بەردی گورچیلە	سنگ کلیە
بەرگری	پیشگیری , دفاع
بەرگری	غلاف
بەرمەمکە(کورپەلە)	کودک شیرخوار
بەسۆما	بینا
بەسیان (هاتەبڕین)	بند آمدن
بەشەر(ئینسان, مرۆڤ)	آدم
بەشی فریارکاری (کوتوپڕی)	اورژانس
بەوەسیر (مایەسیریی)	بواسیر
بێ ئشتیایی ناساق	بی اشتهایی
بێ تام	بی مزە
بێ جۆلە(بێ حەرەکەت)	آدینامی
بێ حال(بێ رەمەق)	بی حال
بێهۆش (بێ خۆ)	بیهوش
برۆ	ابرو
برۆنز	برونز
برۆیش (دانوو , ساوار)	بلغور
بربرەی پشت(بربرەی تور , گرێی پشت)	ستون فقرات
بربرە(مورە , گرێ)	مهرە
برژانگ, بژۆڵ	مژگان, مژە
برسیەتی ئوکسیژن	هیپوکسی
برک (کەمەنگ, پشت ئیشە)	درد کمر
برین	بریدن
برین	جراحت
برین (لەت کردن)	قطع
برین, زام	زخم
بریندار	زخمی, مجروح
بزۆک (جووڵەر)	متحرک
بزوتنەوەی شەپۆلی	حرکت موجی
بزوێن (گەرینەک)	محرک
بژانگ	مژە
بستن	انجماد
بڵاو بونەوە (بڵاوکردنەوە , پەخش)	انتشار
بلاوبوونەوە	شیوع
بن (بنەمان)	قعر

بن پژانن (پەن پێ دان)	برداشتن بکارت
بن هەنگەڵ (ژێر باغەڵ)	زیر بغل
بنچینەیی	بنیادی
بنچینە	بنیاد
بنکە (بنچینە)	پایە, مبنا, اساس
بنە گوێ	بناگوش
بواسیر (بویەسیری)	بواسیر
بووریەی هەوا	نای
بوریچەی هەناسە	برونش
بوریچەی هەناسە	نایژە
بوورەیی	غشی
بووردە	غش
بوون	وجود
بوونی خوێن لەمیز	هماتوری
بیبیلەی چاو	مردمک
بیر	تفکر
بیر	فکر
بیرو(پیزوک)	اکزما
بیسایی (ئەزنەوایی)	شنوایی
بیسەر(ئەژنەوا)	شنوا
بیستن (ژنەفتن)	شنیدن
بێهۆشی ناسروشتی	اغماء

پۆخلە(پۆرتخە)	ریشە زخم
پۆڵا	فولاد
پاژنەی پێ (قومپاژنە)	پاشنە پا
پاشماوە	باقیماندە
پاک (خاوێن , بژوێن)	خالڵ
پاک کردنەوە	تصفیە
پاک(خاوێن)	تمیز
پاڵێو	فیلتر
پانایی	پهنا
پانبونەوە	انبساط
پەتا(پەرسوو , زوکام)	نزلە
پەتایی	مسری
پەراسو	دندە
پەردەی چڵمێن	غشاء مخاطی
پەردەی کچینی	پردە بکارت
پەردەی گوێ	پردە گوش

پەردە (تویک , تویخ)	غشاء
پەرین	لقاح
پەسا پەسا (هەیتا هەیتا)	تواتر
پەستان(فشار)	فشار
پەستانی هەوا پێو	بارومتر
پەستانی هەوا پێو	جوسنج
پەستانی هەوا پێو	فشارسنج
پەلەکانی خوێن	پلاکت خون
پەمینی ئێسک	استخوان افروختگی, استخوان تبسی
پەینی شیمیایی	کود شیمیایی
پێ(قاچ)	پا (از مچ به پایین)
پێست	پوست
پێست چوون	پوست رفتگی
پێش چاوو رەش بوون	تیرگی دید
پێکەوەنان	ترکیب
پڕی (هووژە)	تراکم
پرۆستات	پروستات
پرخە	خروپف
پز (ئاوەلەم)	جنین
پزو (سنگ خیزان)	پنومونی
پزشکی	پزشکی
پزشکی مالات	دامپزشکی
پژمین (پشمین)	عطسه
پسپۆری	تخصص
پسپور	متخصص
پشت	پشت
پشتی مل (پووق مل)	پس گردن
پشکنینی پزشکی	معاینه پزشکی
پلەی هەرس	نقطه ذوب
پلەیکوڵان	نقطه جوش
پلە	درجه
پوازک	منشور
پورگی ناوچەوان	استخوان ملاج
پووز(بەلگ, لینگ,بەژن)	ساق پا
پووزەوانە	ساق بند
پیر	مسن
پیسار	خون حیض
پیسی (چڵک)	آلودگی
پیسی (چەپەلیی , نەبژینیی)	آلوده
پیلوو (پەلک)	پلک

پیوندەی جینسی	رابطه جنسی
تۆرەکی	مشبک
تۆری چاو	شبکیه چشم
تۆز(گەرد)	غبار
تۆمەدانە	تخمدان
تاڵ	تلخ
تاقی (قەرەوی, تۆڵ)	جبران
تام	مزه
تام چێژ	طعم
تامیسک (یاومز)	تبخال
تان و پۆ (بافت)	نسج
تاو بردن	آفتاب زدگی
تەپەدۆر (چێولۆکە)	چوب پنبه
تەپڵی سەر	فرق سر
تەرم	جنازه
تەقەڵ (بەخیە)	بخیه
تەقەڵ لێدان (بەخیە لێدان)	بخیه زدن
تەکنیکی (هونەری)	فنی
تەنەکە (قەڵایی)	قلع
تەندروست (لەشساغ ,ساغ)	تندرست
تەنیشەروو	سطح جانبی
تەوەرە	محور
تێر کردن (چێشت پێ دان)	تغذیه کردن
ترپە (لێدان)	نبض
ترس (سام , مەترسی)	ترس
ترسی بەرزایی	فرازترسی
ترش	ترش
ترشان (هەوین بوون)	تخمیر
تلێش برن (قەلشان)	ترک برداشتن
تف(ئاودەم)	تف
تواندن (تاویان)	حل کردن
تواندن(توانەوە)	ذوب کردن
توخم (ماک)	عنصر
توخمی هاوبەش	عنصر مشترک
تولازی (پێوندی سیکسی لە گەڵ ئەندامی بنەماڵدا)	زنای با محارم
تونیایەتی	تشنگی
تونیایەتی (زۆر خواردنەوە)	پرنوشی (Polydipsia)
تووڕە (توند)	خشن
توێکاری (توی)	تشریح
تویکی سیپەلکی	غشاء ریوی

تویکی مێشک (پەردەی مێشکپۆش)	غشاء مغز
تویکی ناوەکی	غشاء داخلی
توینەر (بو هەژینکەر)	حلال
تیراوی (ناسۆر)	ناسور
تیزان	احتقان
تیزو (جەنگزە, شەرانی)	پرخاشگری
تیژ, حاد	حاد
تیشک	اشعه, اشعه
تیشک دەرمانی	اشعه درمانی, پرتودرمانی
تیشکدان (تیریژدان)	اشعه دادن, تشعشع
تیشکی ئیکس	اشعه ایکس
تیشکی تاو (خۆره تاو)	اشعه خورشیدی
تیشکی ژوور وەنەوش	اشعه ماوراء بنفش
جۆر (گۆتە)	نوع
جۆراوجۆر	تنوع
جانگی (کڕاکە ,گێژگا)	گیجگاه
جەرگ	جگر, کبد
جمگە (جومگە)	مفصل
جهاز (دەزگا)	جهاز
جومگەی دەست	مچ دست
جووڵە(حەرەکەت)	حرکت
جیا کردنەوه (لێک کردنەوه)	تجزیه
جیاوازی	تفاوت
جیوه	جیوه
چۆره (دەڵە)	تراوش
چۆران(دەڵانن)	ترشح کردن
چۆره کردن (دەڵیان)	تراوش کردن
چۆک (کاسەی ئەژنوو)	کاسه زانو
چارەسەرکردن	معالجه
چاڵ تینگی	گودی زیر گلو
چاک بوون (ساغ بوون , باش بوون)	شفا یافتن
چاو	چشم
چاودیری پزشکی	مراقبت های پزشکی
چاویلکە	عینک
چەسپ	چسب
چەشتن	مزه کردن

چەشتن	چشیدن
چەڵەمە	ترقوه, جناغ
چەند سوچیی	چند وجهی (هندسه)
چەندایەتی	کمیت
چەور	چرب
چەوری	چربی
چێژە	چشایی
چریی	چگالی
چڵک (زیرگ)	چرک
چڵم(ئاوی لووت)	آب بینی, مخاط
چناکە (دارزەن, زنج)	چانە
چوار گۆش	مربع
چوونە سەری قورسایی لەش	اضافە وزن
چین	لایە
چین(پیرۆک)	چین
حەب	قرص
حبی دژی ئاوسیی (دەنکەنەرین)	قرص ضد حاملگی
حەسبە (سوریژەی سورکە, سیرۆژە)	حصبە
حەشیش	حشیش

خۆ	خود (ago)
خۆ ئیمەنی	خود ایمنی
خۆ پارێزی	امتناع
خۆبزێو (ئوتوماتیک)	اتوماتیک
خۆپەسن (خۆبایی)	خودخواە
خۆشاو	شربت
خۆکوژی (خۆ کوشتن)	خودکشی
خۆنەویست	غیر ارادی
خۆویست	ارادی
خاڵ	خال
خالی گەرانەوەی تەنیشت	استخوان آهیانە
خاو (کال)	خام
خاویی (سستی)	سستی
خەتی ئاسویی	خط افقی
خەتی ستوونی	خط عمودی
خەتی لار	خط مایل
خەس (خەست)	غلیظ
خەستی(خەستیەتی)	غلظت
خەشخاش (کۆکەنار)	خشخاش

خەمساری (دلساردی)	آپاتی (apathy)
خەو	خواب
خەو دیتن (خەو دین)	خواب دیدن
خەوالویەتی	خواب آلودگی
خەون دیتن	رویا
خەیاڵ , گومان	خیال
خەیاڵاتی	خیالاتی
خەیال	وهم
خێرایی	سرعت
خێرایی رووناکی	سرعت نور
خرۆکەی سووری خوێن	اریتروسیت
خراپ	وخیم
خروزەک (ملەخڕە , خوناق)	دیفتری
خڕۆکەکانی خوێن	سلول های خون
خڕۆکەی خوێن	هموسیت
خڕۆکە سوورەکانی خوێن	گویچه های قرمز خون
خڕۆکەی سپی خوێن	لیکوسیت, گویچه های سفید خون
خرویلکە (خوریک,ئاوڵە)	آبله
خڵت (بەڵغەم)	بلغم, خلط
خنکان (خەفەگی)	خفگی
خو (سروشت)	ذات
خواردەمەنی, چێشت	خوراک, خوراکی
خوێ	املاح
خوێ	نمک
خوێن	خون
خوێن پێو	هماتوکریت
خوێن ریژی	خونریزی
خوێن ریژی مێشکی (خوێن ریژی مێژی)	خونریزی مغز
خوێن سارد (کاوەخۆ)	خونسرد
خوێن گرتن (حەجامەت کردن)	خون گرفتن
خوێن لوت (رسکاندن)	خون دماغ
خوێناو	خونابه
خوێناوی	خونین
خوێنبەر (خوێن هەلگەر, سوورەدەمار)	شریان
خوێی کانزایی	املاح معدنی
خوران (خوریان)	خاریدن
خوراندن	خاراندن
خورە (خورک, میکرۆب)	میکروب
خوریان (ئالوش)	خارش
خوریک کوت (هاڵە کوت, هەوڵە کوت)	آبله کوب

خوو (دیارده)	خاڵیت
خووگرتووی (فێر بووی ,هۆگری)	عادت (قوی)
داسویی	عرضی
دالان (ریرەو)	دهلیز
دامرکیان (ئارام بوون)	تسکین یافتن
دانەویڵە	غلات, حبوبات
داهێنان (بەدەکاری)	اختراع
دایره (حەلقە ,چەمەرە)	دایره
دەرچوویی	دررفتگی
دەردەکوپان	کزاز
دەرزی	سوزن
دەرزی لێدان (دەرزی وەشاندن)	تزریق کردن
دەرکێشان (دەرکردن)	دفع
دەرمان	درمان
دەرمان کردن	معالجه کردن
دەرمانخانە	داروخانه
دەزوی ددان	نخ دندان
دەسبەرە (برانکار)	برانکارد
دەستریژی	تجاوز
دەڵەمە	انعقاد
دەڵەمەی خوێن	انعقاد خون
دەفەی شان	استخوان کتف
دەلەمە (لک , گرێ)	لخته
دەم (زار)	دهان
دەم و چاو (روو ,روومەت)	چهره
دەمار(رەگ)	عصب
دەمارگەڵی دەرکاوی	اعصاب شوکی
دەمارگەڵی ناوەندی	اعصاب مرکزی
دەمارگەڵی هەست	اعصاب حسی
دەمارگەی تیکەڵە	اعصاب مختلط
دەمارگەی مێشکی	اعصاب مغزی
دەموچاو (روو)	صورت
دەنگ	صدا , صوت
دەوا	دوا
دەوای کۆخە	داروی ضد سرفه
ددان	دندان
ددان ئیشە	دندان درد
ددان ساز	دندانساز

ددان کێشان	دندان کشیدن
ددانی پیش (کەڵپ)	دندان پیش
ددانی خرینە (کاکیلە)	دندان آسیا (کرسی)
ددانی دستکرد	دندان مصنوعی
ددانی شیری	دندان شیری
ددانی عەقل	دندان عقل
ددانی هەمیشەیی	دندان دائم
ددانی وەرگ	دندان نیش
دڕێڵە	آبله مرغان
درۆشەگوڕە	تابش
درێژیی شەپۆل	طول موج
دریژەخایەن	مزمن
دژەتەن	آنتی بادی
دژی ویروس	آنتی ویروس
دڵ	دل , قلب
دڵ تیکەلاتن (دڵەشێوان)	تهوع
دڵ و دەمارەکان	قلب و عروق
دڵەراوکە (سام)	دلهره
دڵەکزە (کزەی دڵ ,چۆقەی دڵ)	سوزش دل
دڵەکوتە (دڵە رەپە)	تبش قلب
دڵساردی (خەمساری)	فقدان احساسات (Apathy)
دڵە خۆرپێ (شێوان , پەشێویی)	اضطراب
دلۆپاندن	تقطیر
دلەکزە	سوزش معده
دلوپی چاو	قطره چشم
دمەڵ (کۆرەک)	کورک
دوکتور	پزشک
دوکتوری ددان	دندانپزشک
دوکتوری ددان	طبیب
دوو جینسباز	بای سکسوال
دوور بینی (تاچاوبڕکا)	بعد بینایی
دووریی راستەقینە	بعد حقیقی
دووژینە (وشکاوی)	روحیاتین
دیار کردن (ناسین)	تشخیص
دیاگرام (نەخشەی گرافیکیی)	دیاگرام
دیتن	دیدن
دیزنتری	دیزنتری
دیزەلە (حەوزی سمت)	لگن
ڕەشەدەمار	سیاهرگ

رۆینی خوێن	گردش خون
رابەر	هادی
رادەی تیری	سطح اشباع
رادیۆ ئەکتیو	رادیوآکتیو
راکێشان (گرت)	جذب
ران	ران
راوستان	رکود
رایەلکە(بەندیوەر , پیوەند)	رباط
رەپە (کوتە)	تپش
رەشبینی	بدبین
رەفیسک	گودی زیر زانو
رەق	نعوظ
رەقبوئنی خوێنەر (ئەستور و رەق بوونی رەگەکان , ئاترۆسکلیرۆز)	تصلب عروق
رەگ (دەمار)	رگ
رەگەز	نژاد
رەهەند (دووری)	بعد
رێق (فیرە , ئیسهاڵ)	ریق
رزیانی ددان (کون بوونی ددان)	کرم خوردگی دندان
رژانی توک	ریزش مو
رشانەوەی خوێن(خوێن رشانەوە ,هیۆپتۆزیز)	استفراغ خون
رشک	تخم شپش
روح (گیان)	روح
روماتیزم , باداری	روماتیسم
روماتیزمی جومکە	آرتریت روماتوئید
رووەک	نبات
رووەکی	نباتی
رووناکی	روشنایی
رووی تەریب	سطح متوازی
رووی چەماوە	سطح منحنی
رووی زبر	سطح خشن
ریپۆقی چاو	قی چشم
ریخۆڵە ئەستورە	روده بزرگ
ریخۆڵە کوێرە	آپاندیس
ریخۆڵەی دوانزەگرێ(ئیسنا عەشەر)	اثنی عشر
ریخۆڵەی راست (ریخۆڵەی دوا)	راست روده
ریخۆڵە	روده
ریخۆڵە باریکە	روده کوچک
ریخوڵەی دوانزەگری	دوازدهه (اثنی عشر)
ریشاڵ	لیف

ریشاڵی	لیفی
ریشاڵی دەرکاوی	الیاف عصبی
ریشاڵی رووەکی	الیاف نباتی
ریشاڵی ماسولکە	الیاف ماهیچەیی
ریکخراوەی بیهداشتی جیهانی	سازمان بهداشت جهانی

زۆر بوون	تکثیر
زۆر خوری (زۆر خواردن , چلێسی)	پرخوری (Polyphagia)
زۆر میز کردن (زیاد بوونی میز)	پرادراری (Polyuria)
زاربەند	ماسک دهان
زامی گەدە	زخم معده
زانست	دانش
زانست (زانین)	علم
زانستی (زانیاری)	علمی
زاوزی	تناسلی
زاوزی (زۆر بوون)	تکاثر
زایەند (توخک , جینس)	جنس (Sex)
زايي	زائیدن
زایین	زادن, زایمان
زەربی مێشک	ضربه ی مغزی
زەردویی (زەردی ,پەرەقان , زەرەک)	یرقان, زردی
زەهار (بەرمووسلْدان,شەرمگا)	شرمگاه
زەین (هزر, بیر)	ذهن
زەینەکی(هزرەکی)	ذهنی
زێر (ئالتون)	طلا
زێو	نقره
زراو (زیلک)	کیسه صفرا, صفرا
زراوبڕ (زیلک بڕ)	صفرابر
زرنەتووتە	انگشت کهین (کوچک)
زک (ورگ)	شکم
زک ئێشە (ژانی زک)	درد شکم
زک پڕی ,ئاوسی ,	آبستنی
زک و زا	توالد
زک و زا (زاوەزی)	زاد و ولد
زگماکی	ارثی
زگی بەتال	ناشتا
زمان	زبان
زیپکە لێ دان (ورزریای, کولک دان)	جوش زدن
زیپکە(ئازەبە)	جوش

زیندوو کردنەوە	احیاء
زینک (توتیا)	روی (فلز)
زی, (دەرەوە ,زاوزەیی)	مهبل, واژن

ژاراوی (ژەهراوی)	سمی
ژارئاو	زهرآبه
ژاربڕ	پادزهر
ژان (بەرژان , برینە)	درد زایمان
ژانە سەری قورس	میگرین
ژەڵ	ژل
ژەمان (سات , کات)	زمان
ژەهر (ژار)	زهر, سم
ژیان	زندگی
ژین (ژیان , حەیات)	حیات, زندگی
ژینگە (دەوروبەر)	محیط

سارێژ	التیام
سازاوا	متجانس
سازیان	انطباق, تطابق
ساغ	سالم
ساغ و سلامەتی	سلامتی بدن
سالەک	سالک
سپیەکوژە	شست (انگشت)
سەر	راس
سەر	سر
سەرئێشان (سەرئێشە ,سەرژان)	سردرد
سەربەند	توپی
سەرەتان زا	سرطان زا
سەرّەند	درپوش
سەرسام (فێ)	سرسام
سەرماخواردن (باپەڕکردن)	سرما خوردن
سەروشت (خۆزا)	طبیعت
سەکتە	سکته
سەکتەی دڵ	سکته قلبی
سەندرۆمی کزیی ئیمەنی	سندرم نقص ایمنی
سەوزی	سبزی
سەویلاگەی ژیرەوە (خالی گەرانەوەی ژیرەوە)	استخوان فک تحتانی
سەویلاگەی سەرەوە (خالی گەرانەوەی سەرەوە)	استخوان فک فوقانی

سێ گۆش	مثلث
سێبەرۆ (لەرز و یاو)	تب نوبه
سڕ (بێ هێز ,بێ هەست)	بی حس
سڕکەر	مخدر
سرکە	اسید آستیک
سروشتی, خۆزایی	طبیعی
سمت	لمبر
سمت (تیەتگ)	باسن
سمێڵ	سبیل
سنخ بەند	شکسته بند
سنگ خیزان (پزو , پنومۆنی, زاترجەم)	سینه پهلو
سورسورک (سوورانجک)	مری
سوررونیجک	مریض
سوزەنەک	سوزاک
سوما	سوی چشم
سوما پێو	دید سنج
سووتان	سوختن
سوورەگرانەتا	مخملک
سووریژە (سورینچک)	سرخک
سووک	خفیف
سیپەلک (سی , شووشی)	ریه, شش
سیپڵ(دیدک)	طحال
سیستەم	سیستم
سیستەمی بەرگری لەش	سیستم دفاعی بدن
سیستەمی دەماری (سیستەمی ئاوەرز)	سیستم عصبی
سیستەمی گەرانی خوێن	سیستم گردش خون
سیستەمی میز - زاوزی	سیستم ادراری - تناسلی
سیکس	سکس
سیل دار (ئازاردار)	مسلول
سیلول (خانە, خروکە)	سلول, یاخته
سیلول ناس	یاخته شناس
سینگ(سنک, پاڵوو)	سینه
سیوەری چاو	سایه چشم
سی (ریە)	جگر سفید, شش, ریه
سی ئاوسان (نەخۆشی سی)	ذات الریه
شۆردنەوەی مێشک	شستشوی مغزی
شۆک (راتەکان)	شوک
شادەمار (شارەگ , ئائۆرت)	شاهرگ, آئورت

شاف	شیاف
شان (سەربال)	شانه
شان و مل	کتف
شاوات (تۆم ئاو)	منی
شەپۆل, پیل, سیپەل	موج, بسامد
شەپۆلی بەرتەکدەر	امواج انعکاسی
شەپۆلی سەروو دەنگ	امواج ماورای صوت
شەپلە (کرژ بوون)	تشنج
شەپلەی زارویان	فلج اطفال
شەپلە (ئیفلیچ)	فلج
شەشپالو (خشتەک)	مکعب
شەفا	شفا
شەل	چلاغ, شل
شەلیان	شلیدن
شەو کۆیری	شب کوری
شەویلکە (چناکە, هاروو)	آرواره, فک
شەویلگەی ژێرەوە	فک تحتانی
شەویلگەی سەرەوە	فک فوقانی
شەویلگە (ئالووشە)	فک
شێت	دیوانه
شێتخانە	تیمارستان
شێلان (ماڵشت)	ماساژ
شێواز	اسلوب
شکانەوە	انکسار
شکیاک (شکاو)	شکسته
شل (ئاوەکی)	مایع
شلئاو	مایع
شلەی نێومنداڵدان	آب پرده
شلەی نێومندڵدان	مایع آمنیوتیک
شووشەڵە	زجاجیه
شیرپەنچەی سیپەلک ,سەرەتانی سیپەلک	سرطان ریه
شیرپەنچە, سەرەتان	سرطان
شیرە	عصاره
شیلراو (مەلهەم)	مرهم
شین بوون	کبودی
شین بوونی پێست	کبودی پوست
شیناو	رقیق
شینەدەمار (مویرەگ, رەهچک)	مویرگ
عادەتی مانگانەی ژنان	قاعدگی

عارەق کردن	تعریق
عارەقە	عرق
عەقڵ (زانایی)	عقل

فێ (پەرکەم)	صرع
فراژی	دگردیسی
فرمێسک	اشک
فشاری خوێن (پەستانی خوێن)	فشارخون
فلچەی ددان (میسواک)	مسواک
فلچە	برس
فیتق(قیرەیی)	فتق
فیربووی (خووگرتووی)	اعتیاد

قۆڵ (باسک, بازوو)	بازو
قاش (تلیش, قەڵەش)	ترک
قامک (کلگ)	انگشت
قامکە گەورە	انگشت شست
قامکی کلکەوانە	انگشت انگشتر (دوم)
قامکی ناوەراست	انگشت وسط
قامیشە	قلم پا (بخش جلوی پا از زانو تا قوزک)
قاو	شقیقه
قەبز (هەناو گرتن , زگ گیری)	یبوست
قەسل (کەسل)	آهک
قەفەسەی سینگ (کێلەرکی سینگ)	قفسه سینه
قەڵەو	چاق
قەڵەو بوون	چاق شدن
قەندی خوێن	قند خون
قەیران (تەنگانە)	بحران
قێرە(قۆز, گون کۆ)	فتق دار
قرۆڵ	دندان کرم خورده میان تهی
قلینچکە (کلیجە , کەلیژ)	دنبالچه
قوپاو (ناوچاڵ)	مقعر
قوت دان	بلعیدن
قوتوی فریای پێشەکی	جعبه کمک های اولیه
قوڕگ	قصبه الریه
قورپێنە (قورقینە , قورپ)	آروغ
قورسی	وزن
قورقینە لێ دان	آروغ زدن

قورک	حلق
قورک (قورقوراگه)	حنجره
قولایی	عمق
قون	کون
قووچەک	مخروط

کۆخه (کفه, قۆزه)	سرفه
کۆخه رەشه	سیاه سرفه
کۆری ژانیاری	مجمع علمی
کۆلنج (قولنج)	قولنج
کۆندۆم (وادەی بەرگری لەسکپڕی)	کاندوم
کابلەمه (مشتەگان)	جلق, استمناء
کارەبا (ئەلیکتریسته)	الکتریسته, کهربا
کارتێکەری خراپ	تاثیر مخرب
کارکرد (کارکردن , فونکسیون)	فونکسیون، عمل
کارلیک (کاردانەوه)	عکس العمل
کاسەی سەر (مێشک پوش)	جمجمه
کالۆری	کالری
کالسیۆم	کلسیم
کان(کاراک)	معدن
کانزا	ماده معدنی
کەڕ	ناشنوا
کەربۆن (خەلوزی پەتی)	کربن
کەربون دی ئوکسید	دی اکسید کربن
کەرستەی خاو	ماده خام
کەرستەی سەرەتایی	ماده اولیه
کەرسته(ماده)	ماده
کەفتو (نوێنگر)	بستری
کەلەکه (کەمەر)	کمر
کەلەکه	پهلو
کەم خوێنی	کم خونی
کەم خوێنی دڵ	آنژین صدری
کەوانه (هیلی ,چەمیاو)	انحناء
کەوانه (هێلی , چەمیاو)	منحنی
کەوتەیی (گرانەتا)	تیفوس
کەوڵه	شپشک
کێر, کیر	آلت مرد
کراژ	شوره سر
کراوه	منفرجه

کرێم	لوسیون
کردارگەڵی خۆنەکردەیی	اعمال غیر ارادی
کردارگەڵی خۆکردەایی	اعمال ارادی
کردەوەی نەشتەکاری (کردەوەی برینکاری)	عمل جراحی
کرژ بوونی ماسوولکە	تشنج ماهیچه
کرکره (کرکراگە , خرمۆتکە , کورکورۆژە , کرکرووک)	غضروف
کروک (ناوەروک)	نخاع
کریمی ددان	خمیر دندان
کزه (چڵ)	سوزش
کلۆخ (کاژەرە, کاسەی سەر)	کاسه سر
کلاوی ئەژنو	کشکک پا
کلک	انگشت اشاره (سبابه)
کوان (کولک)	دمل
کوتان(واکسین)	لقاح, واکسن
کوتانی دڵ	طپش قلب
کوێر	نابینا
کوێری	کوری
کورپ(ساوا)	نوزاد
کورتاژ (لەبار بردنی ساوا ,پچرانی هاوەل, منداڵ لەبەر هاوێشتن)	سقط جنین
کوز (قوز)	آلت زن
کولۆ (سمتە جوولە , کلۆک)	استخوان لگن
کولاندنەوە(کولانەوە)	ناسور کردن
کون	سوراخ
کونج (کاش , گۆشە)	زاویه
کونی لوت	سوراخ بینی
کووڕ (کۆم)	قوز
کووڕی (کۆمی)	قوزی
کوور	محدب
کووفت (پووتک)	سفلیس
گۆ (گوێ ,گوێچکە)	گوش
گۆڕانی بەرەبەرەی	تغییر تدریجی
گۆڕانی ریژە ی	تغییر نسبی
گۆڕین	تغییر
گۆران	تحول
گۆرینەوە (ئاڵ وگۆڕ)	تبادل
گاز	گاز

گازی بانداژ	گاز باندپیچی , تنزیب
گاڵ (گەڕی, گەرۆڵی)	جرب
گان	جماع
گەدە (میعدە)	معده
گەردە (ئاردە)	پودر
گەرما پێو	گرماسنج , حرارت سنج , دما سنج
گەرمایی	حرارتی
گەرمی	حرارت, گرمی
گەرما	گرما
گەرو (قورگە)	گلو
گەرو ئێشە (ناقژان)	گلو درد
گەڵ (لاران)	كشاله
گەڵا	برگ
گەندەخۆری	سوء تغذیه
گەندەل	فاسد
گەنین (كەروو هەڵێنان, گەنیبوون)	تعفن
گەوگ	قبقب
گەیینەر (ریبەر)	رسانا
گێرە و كێشە (راكێشان و دەركێشان)	جذب و دفع
گێژ(سەرسیر)	سرگیجه
گێژی (گێژ بوون)	گیجی
گێل (گەوج, هەرد ,نەزان)	ابله
گرتە (لیوەرگرتوو)	مشتق (ریاضی)
گرسیان (رسكان)	بستن نطفه
گري پشت مۆورەكانی پشت)	مهره های پشت
گِژنی داخراو	مداربسته
گل	درد چشم
گلێنە	قرنیه
گلێنەی چاو	عنبیه
گواستنەوەی دەنگ	انتقال صوتی
گواستنەوەی گەرمی	انتقال حرارتی
گواستنەوە	انتقال
گواندار	پستاندار
گوپ	گونه
گوێ ڕەپە	كزاز
گورەک	متحول
گورچیلە	كليه, قلوه
گول (گوری , پیس)	جذام
گولخانە	جذامخانه
گولوكۆز	گلوكز

گولی (گوری, پیسی, کوتیاتی)	جذامی
گوو (سل, چەپەڵی)	مدفوع
گیان	جان
گیان دان	جان دادن
گیاندار (گیان لەبەر)	جاندار
گیراوە (ئاوگ)	محلول
گیربونەوە	انقباض
گیژن	مدار

لۆکە	پنبه
لادان	انحراف
لادان	پراش
رەشەبەر	سیاه زخم
لار (چەوت)	اریب, مایل
لارەشە (مافەقە)	طاعون
لاسەنگی (شێوان)	اختلال
لاڵەپەتی	لکنت
لاق	پا (تمام پا)
لاکیشە	مستطیل
لاواز(بێ هێز, لەر)	ضعیف
لاوازی(بێ هێزی, لەری)	ضعف
لایەکسانە	متساوی الاضلاع
لە بێن چوونی خڕۆکەکانی سوری خوێن	همولیز
لە بیر بردن	فراموشکاری
لە سەر خۆ چوون (بێ خۆبوون ,بوورانەوە , لە هۆش چوون)	بیهوش شدن
لە یاوا بوون	تب داشتن
لەبار رۆیشتنی خۆبەخۆیی	سقط خودبخودی
لەرز (سەرمای تا)	لرز
لەرە	نوسان
لەزین (توندی ,تاو)	شتاب
لەش	بدن, کالبد, تن, لاشه
لەشساغی	تندرستی, سلامتی بدن
لەغاوە	گوشه دهان
لەناو بردنی ساوا	کورتاژ
لەوزی	لوزی
لێک نزیک کردنەوە	تقارب
لێکچوو	مشابه
لێو	لب

لێوار (قەراخ)	لبه
لکێنی (لینج)	چسبناک
لکی خوێن (گرێ خوێن)	لخته خون
لوت (کەپۆ)	بینی, دماغ
لوقمە	سوءهاضمه
لولەی تاقی کردنەوە	لوله آزمایش
لوو (رژین)	غده
لوولاق (ساقۆڵ ,قەڵەمە)	استخوان ساق پا
لوولەک(سیلەندر)	سیلندر
لیر	کهیر
لێکخشان	اصطکاک

مۆتەکە (شەوە)	کابوس
مادەی سرکەر	ماده مخدر
ماریپێچ (سپیرال, ئالیا, دەزگایەکی دژی ئاوسین لە نێو منداڵدان)	آی یو دی
مازگ	پشت شکم
ماسوولە	عضله, ماهیچه
ماسیان (با کردن , ماسین , ماسیان , وەرەم کردن)	متورم شدن, باد آوردن, ورم کردن
ماندوو	خسته
ماندوو بوون	خسته شدن
مایەی ژیان	مایه حیات
مایە (ئیکسیر)	اکسیر
مەتاڵ (فلز)	فلز
مەچەک(خرتک)	مچ
مەرزە (هەزبی, کیفیلە)	آویشن
مەڵاژک (ئاسمانگەی دەم)	سق دهان
مەڵهەم (کرێم, شیلراو)	پماد
مەقەست	قیچی
مەلاژک(ئاسمانگەی دەم)	کام
مەمک (سینگ)	پستان
میز (گمێز)	شاش
میز کردن (گمێز کردن)	شاش کردن
میزەرۆ	مجاری ادراری
مێژی بچوک (مێشکولە)	مخچه
مێژی گەورە (مێژی پێشەوە , مۆخ)	مخ, مغز پیشین
مێشک (مێژ)	مغز
مێشک (مەژی)	دماغ
مێو	مونث

مس (سفر)	مس
مشه	صدای آهسته نفس
مشک	موش
مگیز	مزاج
مل (ئەستو)	گردن
ملاشک (شلکەی سەر)	ملاج
منالّ (مندالّ, زارو)	بچه, طفل
مندالّدان, زامال	رحم, زهدان
موبتەلاّ (دوچار, گیرووده)	مبتلا
موبتەلاّ بوون (دوچاربوون)	مبتلا شدن
مۆخی ئێسقان (مێشکی یەسکان)	مغز استخوان
موو (قژ, توک)	مو
میتاله بنچینەکان (میتالەسەرەتاییەکان)	عنصر
میروو	حشره
میز (زاراو)	پیشاب , ادرار
میزرۆ (بوري میز)	میزنای, حالب
میزلْدان ,پزدان	مثانه
میزی - زاوزی	ادراری - تناسلی
میش	مگس
مێشووله (توفانه)	پشه
مینای ددان	مینای ددان

نۆرم (ستاندارد)	نورم
ناتەوانیەتی ئاخافتن	زبان پریشی (aphasia)
ناراحەتی پێست	ناراحتی پوست
ناریک و پێک	نامنظم
ناساقی (نەخۆشی)	کسالت
ناسروشتی	غیر طبیعی
ناسور (تومۆر)	تومور
ناهاوجینس باز	غیر همجنس باز
ناوەکی	هسته ای
ناوچاوان (تویل)	پیشانی
ناوخاڵی (پووک)	پوک
ناوشان	میان شانەها
ناوک	ناف
ناوکەی ئەتۆم	هسته اتم
ناوکەی سیلول	هسته سلول
ناوکه	هسته
نەخۆش	بیمار, مریض

نەخۆش بوون	مريض شدن , بيمار شدن
نەخۆش خانە	مريضخانه
نەخۆشخانە	بيمارستان
نەخۆشيەكانی نەقسی (كزيی) ئيمەنی	بيماريهای نقص ايمنی
نەخۆشی	بيماری
نەخۆشی پەتا	امراض انتقالی
نەخۆشی پەتايی	بيماری عفونی
نەخۆشی پەتايی	بيماريهای واگيردار
نەخۆشی خەموكە (رەشەبينی, داهيزان, ماتی)	دپرسيون
نەخۆشی زگماك	بيماری ارثی
نەخۆشی شەكر (نەخۆشی قەند)	ديابت, مرض قند, بيماری قند
نەخۆشی قەند ـ چەشنی بەستراوە بە ئينسولين	بيماری قند - نوع وابسته به انسولين
نەخۆشی قەند ـ چەشنی نەستراوە بە ئينسولين	بيماری قند - نوع غير وابسته به انسولين
نەخۆشی گيرۆ	امراض سرايتی
نەخوش خانە (خەستەخانە, ئاسايشگا ,زيدا)	آسايشگاه
نەرمەی گۆ (بن گۆ)	نرمه گوش
نەزۆك (ئاوەسوو, نەزی, بيبەر)	نازا, عقيم
نەشۆر	يائيسه
نەشتەكاری (برينكاری , جەراحی)	جراحی
نەفەس تەنگی (هەناسەبڕكێ)	نفس تنگی
نەفخ (با, پەرچەوت)	نفخ
نەفخ كردن, با كردن	نفخ كردن
نەگۆر	ثابت
رەقە (مادەی رەق)	جامد
نەهارين	عدم هضم
نەواری ژنانە (تامپۆن ,پارێزی قايدە)	تامپون
نێر	مذكر, نر
نێوان مۆرەكان	بين مهره ها
نزگەرە	سكسكه
نواندن(نوانن)	تجويز كردن
نوكی مەمك (گوێ مەمك)	نوك پستان
نيترۆژن	نيتروژن
نيشتەن	رسوب
نينۆك	ناخن
نيوەچەڵ (ناتەواو)	ناقص
هۆ	علت
هۆرمۆن	هورمون
هۆكار	عامل

هۆكارى ياريدەر	عامل مساعد
هاروو	بن دندان
هارين(بگاردن)	هضم كردن
هارى	هارى
ھاندەر (هيوەژ)	تكانه
هاوبەر	موازى
هاوجينس	همجنس
هاوجينس باز (هاوزايەباز)	همجنس باز
هاوجينسبازى (هاوزايەبازى)	همجنس بازى
هاوسەنگ	تعادل, توازن, متوازن, موازنه
هاوڵه كوتان(خوريک كوتان)	آبله كوبيدن
هاوكيشه	معادله
هاوينه (لێنز)	لنز
هەرزەن (گاڵ)	ارزن
هەرژه	جرم
هەرژى ئەتوم	جرم اتم
هەست	احساس , حس
هەست (هۆش)	شعور
هەست پێكردن (پێزانين)	ادراک
هەستيارى (ئالێرژى)	آلرژى
هەستيارى (هەستەورى)	حساسيت
هەستى جينسى	ميل جنسى
هەڵامەت	سرماخوردگى
هەڵامەت, پەسيو	زكام
هەڵم	بخار
هەڵمئاو	بخار آب
هەلامەت	آنفلونزا
هەلگر	حامل
هەلماسين (با كردن)	ورم
هەلماسين (با كردن , وەرەم كردن , ماسيان)	ورم كردن
هەناسە تەنگى	آسم
هەناسەيى	تنفسى
هەناسه	تنفس
هەناسە, پشوو	نفس
هەناو	احشاء
هەناو چوون (سكچوون, زكە شۆرە, ئيسهال)	اسهال
هەو كردن(هەودان)	التهاب
هەو كردن(عفونت)	عفونت
هەو كردنى پەردەى مێشک	مننژيت
هەو كردنى سينوسەكان	سينوزيت

هەوا (با)	هوا
هەوا پێو	هواسنج
هەوڵە ڕوو (رووش)	آبله رو
هەوکردنی ریخۆڵە کوێره	آپاندیسیت
هەوکردنی سیپەلکی	التهاب ریوی
هەیل (خەت)	خط
هێز	قدرت
هێز پێو	دینامومتر, توان سنج
هێزدەر	مقوی
هێزی بینایی	قدرت بینایی
هێزی راکێشانی زەوی (رافرین)	جاڕبه زمین
هێزی لەش	استقامت بدن
هێلکه گون	بیضه, خایه
هێمن کەرەوە(ئارام کردنەوە,خاوکەر)	آرام بخش
هیلکار (هیلدر)	مخطط
هیله	بیضی
هێمۆگلۆبین	هموگلوبین
وەبار هێنان (رعەمەل هێنان)	تولید
وەچە	نسل
وەرەم (با ,پەرچەوت, ماسیان, ماس)	آماس
وەرزش (رەپەڵ)	ورزش
وەزارەتی تەندروستی	وزارت بهداشت
وەلانانی جگەرە	ترک سیگار
ورەم (پەنام, ئاماس)	تورم
ورده بین (هورکبین)	ذره بین, میکروسکوپ
وریا (ئاگا, خەوەر)	بیدار
ورینه (ژبەرگوتن)	هذیان
وزه (ئینرژی)	انرژی
وشک	خشک
وشکه براو	دگم
ویتامین	ویتامین
یۆد	ید
یاو, تەو, تەب	تب
یاو کردن	تب کردن
یەکتربر	متقاطع
یەکدەست	هموژن